

Annemieke Ouwehand, boswachter ecologie Salland-Twente, Natuurmonumenten

“In de vele kleine landschapselementen die hier sinds mensenheugenis zijn, wil je zo min mogelijk genetische vervuiling krijgen”

“Het is belangrijk dat meer kwekers zich op autochtoon plantsoen gaan richten. Laten we – alleen al omdat hele hordes aan insecten, korstmossen en paddenstoelen ervan afhankelijk zijn – zo dichtbij mogelijk blijven bij wat hier van oorsprong thuishoort. Zelfs een eik uit Oost-Europa heeft een andere genetische lijn. We weten niet of dit effect op onze biodiversiteit heeft, maar zolang die zekerheid er niet is, is het raadzaam om aan de voorzichtige kant te blijven. Dat is beter dan later erachter komen dat we te laat zijn. Dat geldt zeker voor oude groeiplaatsen in Twente. Er zijn hier ontzettend veel kleine landschapselementen die er sinds mensenheugenis zijn. Daar wil je zo min mogelijk genetische vervuiling in krijgen door niet-autochtone aanplant. Die groeiplaatsen vormen bovendien een interessante bron voor genetisch materiaal. Met DNA-onderzoek is de genetische lijn te achterhalen. Dat is nou typisch een vraag die ik aan universiteiten zou willen stellen: lever mij een werkbaar rapport op. Het is soms best ingewikkeld is om autochtoon materiaal te bemachtigen. Kunnen kwekers het niet leveren, dan proberen we de aanplant uit te stellen. Dat kan wel een probleem zijn in gesubsidieerde projecten met een opleverdatum. Gelukkig zijn de subsidie-regels soms op te rekken. De subsidieverstrekker vindt het ook belangrijk dat de aangeplante bomen bij de omgeving passen. Gaat het om heel specifiek materiaal, bijvoorbeeld een bepaalde witte populier, dan hebben we het geluk dat we over onze eigen kwekerij van Arboretum Poort Bulten kunnen beschikken. Onze collectiebeheerder onderzoekt de historie en als de planten de goede uiterlijke kenmerken hebben, verzamelt hij materiaal en kweekt hij dat op.”

Biodiversiteit gaat om de verscheidenheid van het leven op aarde: verschillende soorten planten, dieren, micro-organismen, de levensgemeenschappen die zij vormen, de ecosystemen waarin zij leven maar ook het genetisch materiaal dat zij bevatten. Autochtone genenbronnen bevatten genetisch materiaal dat uniek is voor Nederland en daarom is autochtoon plantmateriaal noodzakelijk voor het behoud van de biodiversiteit.

“Autochtoon plantmateriaal is noodzakelijk voor het behoud van de biodiversiteit”

— Ria Dubbeldam (samenstelling)

Bert Maes, Ecologisch Adviesbureau Maes

“Door onvoldoende kennis en te veel haast gaat het resultaat lijken op een schijnwildernis met soorten uit de bosbouw, de houtteelt en het tuincentrum”

“Autochtone ofwel wilde bomen en struiken behoren tot de wilde flora die zich na de laatste ijstijd hier heeft gevestigd en natuurlijk verjongt. Behoud van de biodiversiteit betekent vooral de instandhouding van de wilde flora en fauna. Veel van de wilde houtige soorten daarvan zijn bedreigd door verkleining van de populatie, veelal door ontbreken van gericht natuurbeheer. Om de wilde flora te versterken is toepassing van wild/autochtoon zaai- en plantgoed essentieel voor de resterende 3 procent (!) aan oude boskernen en houtwallen met wilde bomen en struiken. Ze liggen binnen de Natura 2000-gebieden, het NNN en in oude houtwallen en heggen. Inzicht is van belang in kennis van de soorten van het betreffende habitatype ter plekke en kennis van zonodige uitbreiding van de populatie. Autochtone bomen en struiken zijn goed aangepast aan bijvoorbeeld de erbij horende insecten. Ze zijn opgewassen tegen klimaatschommelingen, blijkt uit hun aanpassingen in de afgelopen millennia. Met de Bossenstrategie zien we thans Natura 2000-bossen uitgebreid worden met soorten die niet in het habitat thuishoren en zelfs invasieve exoten worden daarbij nu op grote schaal aangeplant. Er is onvoldoende kennis en te veel haast met de huidige aanplantwoede. Het resultaat gaat lijken op een schijnwildernis met soorten uit de bosbouw, houtteelt en het tuincentrum. In feite zien we dat in heel Nederland gebeuren. Het recente ministeriele document Planten voor de toekomst zou een start kunnen betekenen voor bedreigde populaties wilde bomen en struiken. Welke TBO gaat dit oppakken?”

Hanneke van Ormondt, projectleider Meer Bomen Nu, Urgenda

“Wat vooral noodzakelijk is, is veel meer bomen, overal”

“Nee, autochtoon plantmateriaal is niet noodzakelijk voor het behoud van de biodiversiteit. Wat wél noodzakelijk is, is dat we ten eerste veel minder bomen kappen, graslanden en bermen veel duurzamer behouden én veel meer bomen en struiken bij planten. Veel meer heggen, hagen en bomenrijen op agrarisch land en in alle wegbermen, veel meer bomen en struiken in achtertuinten, meer voedselbossen bij boeren en burgers, meer klimplanten zoals klimop en druif tegen lelijke gebouwen. Meer bomen kunnen overal, en dan bij voorkeur inheemse en zonder gif opgekweekt. Daar dragen we met Meer Bomen Nu graag aan bij: wij verplanten zaailingen van kansarme naar kansrijke plekken. Zaailingen uit natuurgebieden, stadsparken of bouwterreinen die het daar niet redden door onderlinge concurrentie of omdat ze moeten wijken door mensen. Zaailingen en stekken die al 2-7 jaar oud zijn. Dat doen we met duizenden vrijwilligers en altijd onder begeleiding van een terreinbeheerder, ecoloog of boswachter. We helpen open plekken creëren, de hei vrijmaken en als we toch bezig zijn, helpen we met het verwijderen van invasieve soorten. Inheemse soorten geven we vrijelijk gratis weg, niet-invasieve exoten gaan naar achtertuinten en voedselbossen waar ze zeer gewenst zijn. Zo maken we Nederland goedkoper, sneller én socialer groen. En natuurlijk is het noodzakelijk dat we autochtone opstanden beschermen en uitbreiden. Ook daarmee kan Meer Bomen Nu helpen. Maar wat we nog veel belangrijker vinden, is dat we haast maken en handen uit de mouwen steken. De afgelopen twee jaar gaven we 890.000 bomen en struiken gratis weg, met een slagingspercentage van 80 procent. Op naar de 10 miljoen. Werk je met ons mee?”

Jeroen Philippona, coördinator landelijk register monumentale bomen, Bomenstichting

“Al plant je autochtoon materiaal op de goede plek, dan ben je er nog niet altijd”

“Beheerders gaan geregeld behoorlijk slordig om met plantmateriaal. Rondom reservaatgebieden bijvoorbeeld worden wel esdoorns van allerlei vreemde herkomsten aangeplant op bodems waar van nature beuken-eikenbos staat. Het dogma luidt dat er meer snelverterend blad moet komen om de verzuurde bodems te verbeteren. Maar in beuken-eikenbos horen geen soorten uit andere milieus, en al helemaal geen buitenlands plantmateriaal. Voor bosreservaten en meer natuurlijke bosgebieden zou je willen dat al die aangeplante of woekerende exoten plaatsmaken voor soorten van natuurlijke genenbronnen. Exoten kunnen qua biodiversiteit niet tippen aan inheemse, autochtone boomsoorten die zich hier in duizenden jaren hebben aangepast aan het klimaat en die samen met vele dier-, schimmel- en plantensoorten een complex ecosysteem hebben gevormd. Al plant je autochtoon materiaal op de goede plek, dan ben je er nog niet altijd. Beheerders bij mij in de Achterhoek planten vooral zomereiken en nauwelijks wintereiken aan, terwijl die evengoed inheems is. Zeker op de hogere gronden is wintereik belangrijk. Die wordt minder zwaar aangetast door allerlei insecten. In het semi-natuurlijke buitengebied is het even belangrijk als in natuurlijk bos om inheems en zelfs autochtoon plantmateriaal te gebruiken. In de bebouwde omgeving kunnen andere overwegingen spelen. Daar kun je maar met een stuk of dertig inheemse boomsoorten werken. Voor een goede droogte- of hittebestendigheid zijn soms juist exotische soorten te kiezen, wat ook veel wordt gedaan. In een stedelijk milieu zijn inheemse soorten niet altijd mogelijk, maar zodra je met natuurbeheer bezig bent, hoort de aanplantkeuze zich te richten op een zo biodivers mogelijk natuur.”

René Visser, beheerder Zuidwest-Veluwe en Gelderse Vallei, Geldersch Landschap & Kasteelen

“Een huis bouw je op een goede fundering, bij een bos is dat niet anders”

“Autochtoon plantmateriaal is de basis van onze natuur. De nieuwe aanplant is de zaadbron waaruit de volgende generatie bos zal bestaan, een genetische goede basis is dan van belang! Een huis bouw je op een goede fundering, bij een bos is dat niet anders. Zuid-Europese herkomsten passen niet per definitie bij onze insectensoorten, bijvoorbeeld omdat ze eerder bloeien dan de insecten vliegen. Autochtoon materiaal is altijd afgestemd op het ecosysteem van hier. Bij onze organisatie staat autochtoon plantsoen steeds meer onder de aandacht, voor mij is het een must. Het plantmateriaal dat ik de laatste drie, vier jaren heb besteld is nagenoeg autochtoon. Het blijft een uitdaging om geschikt materiaal te vinden. Sommige vaste leveranciers dachten van tevoren dat ze het niet zouden kunnen leveren. Voor mij zijn de hogere kosten geen bezwaar. Als autochtoon meerwaarde heeft voor de biodiversiteit, wat maken die paar dubbies meer per boom dan uit! Die meerwaarde is niet in geld uit te drukken. Ik plant vooral soorten aan die van nature niet snel uit zichzelf verjongen maar wel hier horen, zoals winterlinde, winter- en zomereik en ook wel haagbeuk, zoete kers en mogelijk fladderiep. Sowieso proberen we rijkstrooiselsoorten in te brengen. Doordat meer organisaties met autochtoon plantmateriaal bezig zijn, neemt de krapte op de markt toe. Ik denk dat het niet makkelijker wordt om aan autochtoon plantsoen te komen. Dit wordt versterkt door de sterfte in fijnspar, es en andere soorten, waarvoor nieuwe aanplant nodig is. En door de Bossenstrategie voor 37.000 hectare nieuw bos is aanplanten sowieso een hit aan het worden. De boomkwekers moeten aan de slag.”